

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2014. gada 10. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Būvdarbu publiskā iepirkuma līgumi — Direktīva 93/37/EEK — Akts “par apņemšanos iznomāt” vēl neuzceltas ēkas — Valsts tiesas nolēmums ar res judicata spēku — Res judicata spēka principa piemērošanas joma ar Savienības tiesībām nesavienojamas situācijas gadījumā

Lieta C-213/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 11. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 23. aprīlī, tiesvedībā

Impresa Pizzarotti & C. SpA

pret

Comune di Bari ,

Giunta comunale di Bari ,

Consiglio comunale di Bari ,

piedaloties

Complesso Residenziale Bari 2 Srl ,

Commissione di Manutenzione della Corte d'appello di Bari ,

Giuseppe Albenzio, rīkojoties “*commissario ad acta*” statusā,

Ministero della Giustizia ,

Regione Puglia .

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] (referents), tiesneši Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*],

ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

* Tiesvedības valoda – itāļu.

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 27. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Impresa Pizzarotti & C. SpA* vārdā – *R. Mastroianni, D. Vaiano* un *F. Lorusso, avvocati*,
- *Comune di Bari* vārdā – *A. Loiodice, I. Loiodice* un *R. Lanza, avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Gentili, avvocato dello Stato*,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Möller*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *L. Pignataro-Nolin*, kā arī *A. Tokár* un *A. Aresu*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 15. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [par to, kā koordinēt būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu, piegādes publiskā iepirkuma līgumu un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru] (OV L 134, 114. lpp.), kā arī par *res judicata* spēka principa piemērošanas jomu ar Savienības tiesībām nesavienojamas situācijas gadījumā.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Pizzarotti & C. SpA* (turpmāk tekstā – “*Pizzarotti*”) un *Comune di Bari* [Bari pašvaldību], *Giunta comunale di Bari* un *Consiglio comunale di Bari* [Bari pašvaldības lēmējinstītūciju] pēc paziņojuma par tirgus izpēti, lai Itālijas tiesu administrācijai piešķirtu jaunu vienotu ēku kompleksu, kurā varētu izvietot visas Bari (Itālija) pilsētas tiesu iestādes, publicēšanas.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 92/50/EEK

- 3 Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai [par procedūru koordinēšanu pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai] (OV L 209, 1. lpp.) 1. panta a) punktā bija noteikts:

“Šajā direktīvā:

- a) “*valsts pakalpojumu līgumi*” [pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumi] ir līgumi, kas peļņas nolūkos rakstiski noslēgti starp pakalpojumu sniedzēju un līgumslēdzēju iestādi un kas nav:

[..]

- iii) līgumi par zemes, esošu ēku vai cita nekustamā īpašuma vai ar to saistītu tiesību iegādi vai nomu/īri, izmantojot jebkādu finanšu līdzekļus [..]

[..].”

Direktīva 93/37/EEK

- 4 Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras [par to, kā koordinēt būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras] (OV L 199, 54 lpp.), 1. panta a) punktā “būvdarbu valsts līgumi” [būvdarbu publiskā iepirkuma līgumi] šīs direktīvas mērķiem bija definēti kā “līgumi, kas peļņas nolūkos rakstiski noslēgti starp būvuzņēmēju un līgumslēdzēju iestādi, kā tā definēta šā panta b) punktā, un kuru priekšmets ir vai nu tādu būvdarbu veikšana vai veikšana un projektēšana, kas saistīti ar kādu no II pielikumā minētajām darbībām vai turpmāk c) punktā definētiem darbiem, vai arī būvdarbu veikšana vienalga kādiem līdzekļiem saskaņā ar līgumslēdzējas iestādes izvirzītām prasībām”.
- 5 Šīs direktīvas II pielikumā minētajās darbībās tostarp ietilpst 50. klase “Celtniecība un inženiertehniskā būvniecība”, “Vispārējie būvdarbi un inženiertehniskie būvdarbi (bez īpašām specifikācijām)” (500.1. apakšgrupa), kā arī “[..] ēku (dzīvokļu u.c.) celtniecība” (501. grupa).

Direktīva 2004/18

- 6 Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punktā ir noteikts:

- a) “Valsts līgumi” [publiskā iepirkuma līgumi] ir finansiāli līgumi, kurus rakstveidā savstarpēji noslēdz viens vai vairāki komersanti un viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un kuru mērķis ir būvdarbu realizācija, produkcijas piegāde vai pakalpojumu sniegšana šīs direktīvas izpratnē;
- b) “būvdarbu valsts līgumi” [būvdarbu publiskā iepirkuma līgumi] ir valsts līgumi [publiskā iepirkuma līgumi], kuru mērķis ir vai nu tādu būvdarbu realizācija vai projektēšana un realizācija, kas saistīti ar kādu no darbībām I pielikuma izpratnē, vai arī būve vai tās realizācija ar jebkādiem līdzekļiem, kas atbilst līgumslēdzējas iestādes norādītajām prasībām. [..]

[..].”

- 7 Saskaņā ar šīs direktīvas 16. pantu “Īpaši izņēmumi”:

“Šī direktīva neattiecas uz pakalpojumu valsts līgumiem [būvdarbu publiskā iepirkuma līgumiem], kuru priekšmets ir šāds:

- a) zemes, esošu būvju vai cita nekustamā īpašuma vai ar to saistītu tiesību iegāde vai noma, izmantojot jebkādu finanšu līdzekļus; [..]

[..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 2013. gada 14. augustā *Comune di Bari* publicēja paziņojumu par “tirgus izpēti”, lai pēc iespējas īsākā termiņā izveidotu jaunu, vienotu, piemērotu un atbilstīgu ēku kompleksu, kurā varētu izvietot visas Bari pilsētas tiesu iestādes. Šis paziņojums tostarp tika publicēts 2003. gada 23. augusta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV S 161).

- 9 Paziņojumā tika izvirzīta prasība, ka pretendentiem ir jāaņem sākt iecerētās ēkas būvdarbus līdz 2003. gada 31. decembrim. Tajā tika prasīts sniegt skaidru un pilnīgu informāciju par izmaksām, kas radīsies pašvaldības iestādēm un Itālijas Tieslietu ministrijai, kā arī to apmaksas veidiem, ņemot vērā, ka projekta īstenošanai pieejamie valsts līdzekļi bija EUR 43,5 miljonu apmērā, kam bija jāpievieno EUR 3 miljoni par ikgadējām nomas maksām, kuras *Comune di Bari* tobrīd maksāja par to nekustamo īpašumu nomu, kuros atradās attiecīgās tiesu iestādes. Šim paziņojumam bija pievienots *Corte di appello di Bari* [Bari Apelācijas tiesas] izstrādāts pielikums ar mērķi norādīt “oficiālu un izsmelšu strukturālo, funkcionālo un organizatorisko prasību kopumu” (turpmāk tekstā – “prasību kopums”) attiecībā uz iecerēto tiesu pili.
- 10 Tika iesniegti četri piedāvājumi. Ar 2003. gada 18. decembra Lēmumu Nr. 1045/2003 *Comune di Bari* izvēlējās *Pizzarotti* piedāvājumu. Šajā piedāvājumā bija paredzēts, ka daļa no uzceltās ēkas tiks pārdota *Comune di Bari* par EUR 43 miljoniem un atlikusī daļa tiks iznomāta par nomas maksu EUR 3 miljoni gadā.
- 11 Ar 2004. gada 4. februāra paziņojumu *ministero della Giustizia* (Tieslietu ministrija) informēja *Comune di Bari*, ka pieejamo valsts līdzekļu apmērs konkrētajam projektam ir ticis samazināts līdz EUR 18,5 miljoniem, un lūdza tai noskaidrot, vai šajā jaunajā ekonomiskajā situācijā būs iespējams pabeigt projektu, ņemot vērā saņemtos piedāvājumus. Ar 2004. gada 11. februāra paziņojumu *Comune di Bari* vēlējās uzzināt, vai *Pizzarotti* bija gatavs turpināt uzsākto procedūru. *Pizzarotti* uz šo lūgumu sniedza apstiprinošu atbildi un pārformulēja savu piedāvājumu, ņemot vērā pieejamā valsts finansējuma samazinājumu.
- 12 2004. gada septembrī paredzētais valsts finansējums tika pilnībā atcelts.
- 13 Pēc šīs atcelšanas *Pizzarotti* iesniedza *Comune di Bari* jaunu piedāvājumu, norādot uz iespēju uzbūvēt nomai paredzētās būves, kas bija paredzētas sākotnējā priekšlikumā.
- 14 Iestāžu bezdarbības dēļ *Pizzarotti* iesniedza prasību *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* (Apūlijas reģionālā administratīvā tiesa) uzdot *Comune di Bari* pienākumu rīkoties.
- 15 Pēc tam, kad minētā tiesa noraidīja šo prasību, *Consiglio di Stato* (Valsts padome) ar spriedumu Nr. 4267/2007 apmierināja *Pizzarotti* apelācijas sūdzību par pirmajā instancē pieņemto nolēmumu. Uzskatot, ka, ņemot vērā Tieslietu ministrijas 2004. gada 4. februāra paziņojumu, kas tika pieņemts pēc izmaiņām ekonomiskajā situācijā, procedūra netika pabeigta ar tirgus izpētes rezultātu apstiprināšanu, *Consiglio di Stato* nolēma, ka *Comune di Bari*, “ievērojot saprātīguma, labticības un tiesiskās paļāvības aizsardzības principus un ievērojot savās darbībās konsekvenci, [bija] iespējami taisnīgi jāpabeidz procedūra, noskaidrojot, vai, ņemot vērā saņemtos piedāvājumus, ir iespējams veikt būvdarbus mainītajā ekonomiskajā situācijā”.
- 16 Kasācijas sūdzība, kuru par šo spriedumu iesniedza *Comune di Bari*, tika noraidīta ar *Corte suprema di cassazione* (Kasācijas tiesa) 2008. gada 23. decembra rīkojumu.
- 17 Starplaikā starp diviem iepriekš minētajiem nolēmumiem *Consiglio di Stato* tika celta prasība par sprieduma Nr. 4267/2007 izpildi – ar spriedumu Nr. 3817/2008 *Consiglio di Stato* bija konstatējusi *Comune di Bari* bezdarbību un uzdeva šai pašvaldībai 30 dienu laikā pilnībā izpildīt sprieduma Nr. 4267/2007 rezolutīvo daļu. Tā iecēla Bari prefektu par “*commissario ad acta*” [kompetento komisāru], lai ilgstošas bezdarbības gadījumā viņš attiecīgā gadījumā ar pilnvarota pārstāvja starpniecību veiktu visas sprieduma izpildei nepieciešamās darbības.
- 18 2008. gada 21. novembrī Bari prefekta pilnvarotais “*commissario ad acta*” atzina *Pizzarotti* piedāvājuma spēkā esamību un līdz ar to konstatēja, ka ar attiecīgo paziņojumu par tirgus izpēti uzsāktā procedūra bija sekmīgi pabeigta.

- 19 Savukārt *Giunta Comunale di Bari* šo procedūru noslēdza negatīvi, atzīstot, ka otrais *Pizzarotti* piedāvājums neatbilda minētajā paziņojumā ietvertajām prasībām.
- 20 Gan *Pizzarotti*, gan *Comune di Bari* vērsās *Consiglio di Stato*. *Pizzarotti* apgalvoja, ka *Comune di Bari*, neuzņemoties līgumiskās saistības, lai uzceltu iecerēto tiesu pili, nebija pareizi izpildījusi *Consiglio di Stato* spriedumu Nr. 3817/2008. *Comune di Bari* norādīja, ka nav tikusi konstatēta projekta izpildes apstākļu pasliktināšanās, kas ietekmēja procedūras izpildi.
- 21 Ar 2010. gada 15. aprīļa izpildes spriedumu Nr. 2153/2010 *Consiglio di Stato* apmierināja *Pizzarotti* pārsūdzību un noraidīja *Comune di Bari* pārsūdzību. Attiecībā uz “*commissario ad acta*” darbību tā uzskatīja, ka tā bija nepilnīga, jo nebija “šķietami atbilstoša secinājuma” sprieduma Nr. 4267/2007 izpratnē. Tāpēc tā noteica 180 dienu termiņu procedūras pabeigšanai, lai veiktu pasākumus, kas vajadzīgi, lai konkrēti īstenotu *Pizzarotti* piedāvājumu.
- 22 Ar 2010. gada 27. maijā pieņemtu aktu “*commissario ad acta*” secināja, ka “ar 2003. gada augusta paziņojumu par tirgus izpēti [...] netika sasniegts pozitīvs rezultāts”. Šī secinājuma atbalstam minētā amatpersona apgalvoja, ka attiecībā uz pirmo *Pizzarotti* piedāvājumu atbilstoši tā 2004. gadā pārveidotajai versijai daļējas valsts finansējuma zaudēšanas sekas bija tādas, ka *Comune di Bari* iecerētais mērķis vairs nebija īstenojams. Attiecībā uz *Pizzarotti* otro piedāvājumu par to ēku nomu, kuras bija jāuzceļ par privātiem līdzekļiem, tā uzsvēra, ka šis piedāvājums bija pilnīgi nepiemērots, ievērojot īstenojamo mērķi.
- 23 *Consiglio di Stato*, kurā *Pizzarotti* iesniedza sūdzību par šo aktu, ar 2010. gada 3. decembra izpildu spriedumu Nr. 8420/2010 šo prasību apmierināja. Norādot uz nekonsekveni secinājumos par iepriekš minēto paziņojumu [par tirgus izpēti], kas bija attiecīgi ietverti 2008. gada 21. novembra un 2010. gada 27. maija aktos, tā nosprieda, ka bija jāpieņem tikai pirmajā no šiem aktiem ietvertais secinājums. *Consiglio di Stato* vēlreiz noteica, ka “*commissario ad acta*” ir jāveic procedūras, kas nepieciešamas, lai īstenotu otro *Pizzarotti* piedāvājumu, un tā atcēla pēdējo no šiem aktiem, pamatojoties uz to, ka ar to ir pārkāpts *res judicata* spēks.
- 24 Vēlāk jaunais “*commissario ad acta*”, kuru iecēla Bari prefekts, veica visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai pieņemtu 2012. gada 23. aprīļa lēmumu par “pilsētplānojuma izmaiņām” *Comune di Bari* vispārīgajā attīstības plānā saistībā ar iecerētās tiesu pils būvniecībai paredzēto zemi.
- 25 *Pizzarotti* apstrīdēja šo lēmumu *Consiglio di Stato*, pamatojoties uz *res judicata* spēka principa pārkāpumu.
- 26 Šajā situācijā iesniedzējtiesai ir šaubas, pirmkārt, par to, vai līgums par vēl pabeidzamas nekustamas lietas nomu, kas ir noslēdzams kā akts par apņemšanos nomāt, lai arī tam piemīt dažas nomas līgumam raksturīgas iezīmes, ir līdzvērtīgs būvdarbu publiskā iepirkuma līgumam, kuram nav piemērojams Direktīvas 2004/18 16. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais īpašais izņēmums.
- 27 Otrkārt, pieņemot, ka attiecīgais līgums ir būvdarbu publiskā iepirkuma līgums, šai iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai tā var nepiemērot nolēmumu ar *res judicata* spēku – šajā lietā tās spriedumu Nr. 4267/2007, ciktāl, pamatojoties uz vēlāk pasludinātajiem izpildes nolēmumiem un “*commissario ad acta*” aktiem, esot radīta situācija, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām attiecībā uz publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas procedūrām. Šajā ziņā tā uzsver, ka saskaņā ar tās judikatūru tā, izpildot zināmus nosacījumus, drīkst papildināt viena no saviem sākotnējiem nolēmumiem rezolutīvo daļu ar nolēmumu par piemērošanu, un šī iespēja atbilstoši iesniedzējtiesas apgalvojumam izraisa “*res judicata*, kas izveidojas pakāpeniski”.

28 Šādos apstākļos *Consiglio di Stato* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai līgums par vēl neuzbūvētas būves nomu, it īpaši, ja to ierosināts noslēgt kā aktu par apņemšanos nomāt, ir būvdarbu publiskā iepirkuma līgums, lai arī tam piemīt dažas nomas līgumam raksturīgas iezīmes, un tāpēc tas nebūtu viens no līgumiem, kuriem saskaņā ar [Direktīvas 2004/18] 16. pantu nepiemēro tiesisko regulējumu publisko iepirkumu jomā?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai valsts tiesa, konkrētāk, iesniedzējtiesa, var attiecīgā gadījumā nepiemērot nolēmumu ar *res judicata* spēku pamatlietā, kā tā ir aprakstīta šajā rīkojumā, ciktāl ar šo nolēmumu ir radīta tiesiska situācija, kas nav saderīga ar [Savienības] tiesībām būvdarbu publisko iepirkumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā, un tātad, vai ir iespējams izpildīt galīgo spriedumu, kas būtu nesaderīgs ar Savienības tiesībām [...]?”

Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

- 29 *Pizzarotti* izvirza divus iemeslus, kuru dēļ tam ir nopietnas šaubas par uzdoto jautājumu pieņemamību.
- 30 Pirmkārt, tas apgalvo, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir kļūdaini identificēts pamatlietas strīdam piemērojamais Savienības tiesiskais regulējums. Šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu mērķis esot saņemt Direktīvas 2004/18 interpretāciju, tomēr šī direktīva esot pieņemta pēc datuma, kurā *Comune di Bari* nolēma publicēt paziņojumu par attiecīgo tirgus izpēti, proti, 2003. gada 14. augustā, līdz ar to šī direktīva neesot piemērojama pamatlietā.
- 31 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka principā jāpiemēro direktīva, kura ir spēkā brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas, kādu procedūru tā īsteno, un pilnīgi noskaidro, vai pastāv pienākums veikt iepirkuma procedūras iepriekšēju izsludināšanu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai (spriedums Komisija/Nīderlande, C-576/10, EU:C:2013:510, 52. punkts un tajā minēta judikatūra). Turpretī nav piemērojamas tādas direktīvas normas, kuras pārejas noteikumi vairs nav spēkā brīdī, kad ir notikusi šī izvēle (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Francija, C-337/98, EU:C:2000:543, 41. un 42. punkts).
- 32 Šajā lietā Direktīvas 92/50 un 93/37 bija piemērojamas 2003. gada 14. augustā, kas bija datums, kurā *Comune di Bari* publicēja “paziņojumu par tirgus izpēti”, lai uzceltu tiesu pili Bari. Šīs pašas direktīvas bija piemērojamas, kad pēc izmaiņām ekonomiskajā situācijā saistībā ar pilnīgu valsts finansējuma atcelšanu *Comune di Bari* 2004. gada septembrī uzskatīja, atbilstoši Tiesā iesniegtajām norādēm, ka tai ir jāveic jauna atlasē procedūra, nevis jārisina sarunas tieši ar *Pizzarotti*, nerīkojot jaunu iepriekšēju konkursa procedūru, lai noslēgtu “nomas [līgumu] par ēku, kura vēl jāpabeidz”.
- 33 Turpretī Direktīva 2004/18 nebija piemērojama šajos dažādajos datumos, un tās transponēšanas termiņš saskaņā ar tās 80. panta 1. punktu beidzās tikai 2006. gada 31. janvārī.
- 34 Tomēr jēdziens “būvdarbu valsts līgumi” [būvdarbu publiskā iepirkuma līgumi], uz kuru attiecas pirmais jautājums, ir definēts, izmantojot identisku formulējumu Direktīvas 93/37 1. panta a) punktā un Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā. Turklāt Direktīvas 92/50 1. panta a) punkta iii) apakšpunktā un Direktīvas 2004/18 16. panta a) punktā ir izmantots identisks formulējums, lai noteiktu izņēmuma piemērošanas jomu, uz kuru arī attiecas pirmais jautājums.
- 35 Šādos apstākļos iesniedzējtiesas pieļauta kļūda piemērojamo Savienības tiesību normu identifikācijā nevar ietekmēt uzdoto jautājumu pieņemamību (šajā ziņā skat. spriedumu *Zurita García un Choque Cabrera*, C-261/08 un C-348/08, EU:C:2009:648, 39. punkts).

- 36 Otrkārt, *Pizzarotti* apgalvo, ka pamatlietu raksturo tas, ka ir vairāki tostarp *Consiglio di Stato* nolēmumi ar *res judicata* spēku, līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot acīmredzami nepieņemams, it īpaši tā pirmais jautājums. Tiesas atbildei uz šo jautājumu nevar būt nekāda ietekme uz pamatlietas strīda risinājumu, ņemot vērā, pirmkārt, nozīmi, kāda Savienības tiesībās ir atzīta *res judicata* spēka principam, kura šajā gadījumā ir pārāka par Savienības tiesību pārkāpumu novēršanu, un, otrkārt, administratīvai iestādei nav pienākuma vēlreiz izskatīt galīgu lēmumu, kas nav saderīgs ar Savienības tiesībām.
- 37 Tomēr šie argumenti attiecas uz pamatlietas būtību un, precīzāk, uz otro iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu.
- 38 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzdotie jautājumi ir pieņemami.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 39 Ar savu pirmo jautājumu, kuru ir jāpārformulē atbilstoši Savienības tiesību normām, kas *ratione temporis* ir piemērojamas pamatlietai, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/37 1. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līgums, kurā ir ietverta apņemšanās iznomāt nekustamo īpašumu, kas vēl nav uzcelts, ir kvalificējams kā būvdarbu publiskā iepirkuma līgums, kaut arī tam piemīt dažas nomas līgumam raksturīgas iezīmes, un tāpēc tam nepiemēro Direktīvas 92/50 1. panta a) punkta iii) apakšpunktā noteikto izņēmumu.
- 40 Šajā ziņā uzreiz ir jāatgādina, ka, pirmkārt, jautājums par to, vai darījums ir kvalificējams kā būvdarbu publiskā iepirkuma līgums Savienības tiesību normu izpratnē, ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Šajā ziņā iecerētajai līguma kvalificēšanai par “nomas līgumu”, kuru uzsver *Pizzarotti* un Itālijas valdība, nav izšķirošas nozīmes (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Vācija, C-536/07, EU:C:2009:664, 54. punkts un tajā minēta judikatūra).
- 41 Otrkārt, ja līgums vienlaikus ietver elementus, kam ir būvdarbu publiskā iepirkuma līguma iezīmes, un tādus elementus, kam ir cita veida līguma iezīmes, tad tā juridiskā kvalificēšana un piemērojamās Savienības tiesību normas ir atkarīgas no līguma galvenā priekšmeta (šajā ziņā skat. spriedumus *Auroux* u.c., C-220/05, EU:C:2007:31, 37. punkts; Komisija/Itālija, C-412/04, EU:C:2008:102, 47. punkts, un Komisija/Vācija, EU:C:2009:664, 57. punkts).
- 42 Pamatlietā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka brīdī, kad *Comune di Bari* saņēma *Pizzarotti* piedāvājumu noslēgt attiecīgo līgumu, ar šo līgumu iecerētās ēkas būvniecība vēl nebija uzsākta. Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka minētā līguma galvenais priekšmets ir šīs ēkas uzcelšana, kura sevī tik tiešām ietver arī to, ka vēlāk šī ēka katrā ziņā tiks iznomāta (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Vācija, EU:C:2009:664, 56. punkts).
- 43 Kā ir uzsvērusi Vācijas valdība, lai secinātu, ka pastāv “būvdarbu publiskā iepirkuma līgums” Direktīvas 93/37 izpratnē, ir vēl vajadzīgs, lai projektētās celtnes būvniecība atbilstu līgumslēdzēja iestādes precizētajām vajadzībām (spriedums Komisija/Vācija, EU:C:2009:664, 55. punkts).
- 44 Tas tā ir tad, ja līgumslēdzēja iestāde ir veikusi pasākumus, lai definētu būves veidu vai īstenotu izšķirošu ietekmi uz būves ideju (šajā ziņā skat. spriedumu *Helmut Müller*, C-451/08, EU:C:2010:168, 67. punkts).

- 45 Pamatlietas “akta par apņemšanos iznomāt” projektā, ko iesniedzējtiesa ir minējusi kā pēdējo līguma veida formu, kuru *Pizzarotti* piedāvāja *Comune di Bari* [pašvaldībai], 10. punktā ir atsauce uz prasību kopumu, kuru noteica *Corte d'appello di Bari* [Bari Apelācijas tiesa], lai publicētu attiecīgo paziņojumu par tirgus izpēti. Šī akta projekta 7. pantā administrācijai ir rezervētas tiesības pirms ēkas pieņemšanas pārbaudīt, vai tā atbilst šim prasību kopumam.
- 46 Šajā prasību kopumā ir precizētas projektētās ēkas dažādās tehniskās un tehnoloģiskās raksturīpašības, kā arī – atkarībā no visiem statistikas datiem par Bari rajona tiesu darbībām (civillietu un krimināllietu skaits, vienas tiesu iestādes tiesas sēžu skaits dienā, tiesnešu un prokuroru skaits, administratīvā personāla, kriminālpolicijas un drošības dienestu personāla skaits, Bari advokātu kolēģijā reģistrēto advokātu skaits u.c.) – katras tiesas, kura ietilpst šajā tiesu rajonā, vajadzības (biroju un tiesas sēžu zāļu, konferenču, sanāksmju zāļu un arhīvu telpu skaits, telpu platība, iekšējās saziņas līdzekļi), kā arī noteikts skaits kopējo vajadzību, piemēram, vietu skaits auto stāvvietās.
- 47 Pretēji tam, ko apgalvo *Pizzarotti* un Itālijas valdība, šāds prasību kopums rāda, ka *Comune di Bari* varēja izšķirošā veidā ietekmēt uzcelamas ēkas projektu.
- 48 No tā izriet, ka pamatlietā iecerētā līguma galvenais priekšmets bija tādas ēkas uzcelšana, kura atbilstu līgumslēdzējas iestādes precizētajām vajadzībām.
- 49 Ir patiesi, kā to norāda iesniedzējtiesa, ka “akta par apņemšanos iznomāt” projektā bija ietverti arī atsevišķi nomas līguma elementi. Tiesā tika uzsvērts fakts, ka finansiālais ieguldījums, kas pienācās no administrācijas saskaņā ar šī projekta 5. punktu, atbilst “gada nomas maksai” EUR 3,5 miljonu apmērā, kuri bija jāmaksā 18 gadus, kas atbilst šī līguma darbības laikam. Atbilstoši *Pizzarotti* un Itālijas valdības sniegtajām norādēm šis ieguldījums, kas kopā veido summu EUR 63 miljonu apmērā, esot acīmredzami zemāks par kopējām paredzētajām ēkas izmaksām, kuras esot aptuveni EUR 330 miljoni.
- 50 Tomēr šajā ziņā ir jāatgādina, ka noteicošais elements attiecīgā līguma kvalificēšanai ir tā galvenais priekšmets, nevis uzņēmēja atlīdzības apmērs vai tās samaksas kārtība (spriedums Komisija/Vācija, EU:C:2009:664, 61 punkts).
- 51 Turklāt ne “akta par apņemšanos iznomāt” projekta 4. pants, saskaņā ar kuru līgums automātiski izbeidzas pēc 18 gadu ilga laikposma, ne arī Itālijas tiesību norma par vispārējo valsts grāmatvedību, kuras nozīmi pasvītro Itālijas valdība, kurā tiek prasīts, lai līgumiem, kurus noslēdz valsts iestādes, būtu noteikts ilgums un termiņš, un saskaņā ar kuru ir aizliegts, ka ar šādiem līgumiem valsts uzņemas nepārtrauktas saistības, neesot šķērslis tam, kā tas izriet no debatēm tiesas sēdes laikā, lai noslēgtu – beidzoties pirmajam iecerētajam līgumam – vienu vai vairākus turpmākus līgumus, kuri garantētu atlīdzību *Pizzarotti* par visiem vai lielāko daļu no būvdarbiem, kuri ir veikti, lai uzceltu attiecīgo ēku.
- 52 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/37 1. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līgums, kura galvenais priekšmets ir tādas ēkas uzcelšana, kas atbilst līgumslēdzējas iestādes izteiktajām vajadzībām, ir kvalificējams kā būvdarbu publiskā iepirkuma līgums un līdz ar to tas neietilpst Direktīvas 92/50 1. panta a) punkta iii) apakšpunktā noteiktajā izņēmumā, kaut arī tajā ir ietverta apņemšanās iznomāt attiecīgo ēku.

Par otro jautājumu

- 53 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tā var nepiemērot tādu tās pieņemto nolēmumu ar *res judicata* spēku, kura dēļ būtu radusies ar Savienības tiesībām būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu jomā nesaderīga situācija.

- 54 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, nepastāvot Savienības tiesiskajam regulējumam attiecīgajā jautājumā, *res judicata* spēka principa istenošanas kārtība ir jānosaka dalībvalstu tiesību sistēmā saskaņā ar šo valstu procesuālās autonomijas principu, tomēr ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus (šajā ziņā skat. spriedumu *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 55 Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši tās judikatūrai tā, izpildot zināmus nosacījumus, drīkst papildināt sava sprieduma rezolutīvo daļu ar nolēmumu par piemērošanu, un šī iespēja izraisa “*res judicata*, kas izveidojas pakāpeniski”, kā to kvalificē iesniedzējtiesa.
- 56 Ja – kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai – nolēmumam, kas ietverts tās spriedumā Nr. 4267/2007, kurš minēts šī sprieduma 15. punktā un atbilstoši kuram saskaņā ar lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minēto ir ierobežots *res judicata* princips šajā lietā, ir piemērojami šīs procesuālās normas nosacījumi, tad iesniedzējtiesai šī norma ir jāpiemēro, ņemot vērā līdzvērtības principu, un “starp daudzajiem un dažādajiem istenošanas veidiem”, kuru atbilstoši pašas iesniedzējtiesas norādēm var izmantot attiecībā uz šo nolēmumu, ir jāizvēlas tas nolēmums, kurš saskaņā ar efektivitātes principu garantē Savienības tiesību ievērošanu būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu jomā.
- 57 Kā ir norādījusi *Comune di Bari*, šis risinājums var izpausties tā, ka papildus minētajam nolēmumam tiek slēgta paziņojuma par tirgus izpēti procedūra, neizvēloties nevienu no piedāvājumiem, kas ļautu uzsākt jaunu procedūru, ievērojot Savienības tiesības būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu jomā.
- 58 Ja turpretī iesniedzējtiesa galu galā uzskatītu, ka pareiza šī tiesiskā regulējuma piemērošana, ievērojot iekšējos procesuālos noteikumus, ir nesavienojama ar tās sprieduma Nr. 4267/2007 *res judicata* spēku vai ar tās 2010. gada 15. aprīļa un 3. decembra izpildes nolēmumu *res judicata* spēku, tad jāatgādina *res judicata* spēka principa nozīmīgums gan Savienības tiesiskajā kārtībā, gan valstu tiesiskajās kārtībās. Lai nodrošinātu tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, kā arī pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad izsmelti visi tiesību aizsardzības līdzekļi, vai pēc tam, kad beidzies šādai pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti (spriedumi *Kapferer*, C-234/04, EU:C:2006:178, 20. punkts; Komisija/Luksemburga, C-526/08, EU:C:2010:379, 26. punkts, un *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 123. punkts).
- 59 Tādēļ Savienības tiesībās valsts tiesai ne vienmēr ir noteikts pienākums nepiemērot valsts procesuālos noteikumus, kas tiesas nolēmumam piešķir *res judicata* spēku, pat ja tas ļautu novērst situāciju valstī, kura nav savienojama ar Savienības tiesībām (šajā ziņā skat. spriedumus *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, 46. un 47. punkts; *Kapferer*, EU:C:2006:178, 20. un 21. punkts; *Fallimento Olimpiclub*, EU:C:2009:506, 22. un 23. punkts; *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 35.–37. punkts, kā arī Komisija/Slovākija, C-507/08, EU:C:2010:802, 59. un 60. punkts).
- 60 Tātad Savienības tiesībās nav noteikta prasība, ka, lai ņemtu vērā atbilstošas Savienības tiesību normas interpretāciju, kuru Tiesa ir pieņēmusi pēc valsts tiesas nolēmuma, kas ieguvis *res judicata* spēku, šai valsts tiesai principā nav jāpārskata savs nolēmums.
- 61 Spriedums *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434), uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa, nav tāds, ar kuru var atspēkot šo analīzi. Pavisam īpašā situācijā, kurā tika aplūkoti principi, kas reglamentē kompetenču sadali starp dalībvalstīm un Eiropas Savienību valsts atbalsta jomā, Tiesa būtībā nolēma, ka Savienības tiesības nepieļauj tāda valsts tiesiskā regulējuma piemērošanu kā Itālijas Civillkodeksa 2909. pantu, ar kuru ir noteikts *res judicata* spēka princips, ciktāl tā piemērošana būtu šķērslis, lai atgūtu valsts atbalstu, kurš piešķirts, pārkāpjot Savienības tiesības, un kura nesaderību ar Savienības tiesībām bija konstatējusi Eiropas Komisija ar lēmumu, kas bija ieguvis galīgu spēku (šajā ziņā skat. spriedumu *Fallimento Olimpiclub*, EU:C:2009:506, 25. punkts). Šajā lietā turpretī netiek aplūkoti šādi kompetenču sadales jautājumi.

- 62 Tomēr, ja piemērojami iekšējie procesuālie noteikumi paredz iespēju, ka pie zināmiem nosacījumiem valsts tiesa pārskata nolēmumu ar *res judicata* spēku, lai padarītu situāciju saderīgu ar valsts tiesībām, tad atbilstoši līdzvērtības un efektivitātes principiem ir jāizvēlas šāda iespēja, ja ir izpildīti minētie nosacījumi, lai tiktu atjaunota situācijas pamatlietā saderība ar Savienības tiesisko regulējumu būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu jomā.
- 63 Šajā ziņā ir svarīgi uzsvērt, ka minētajā tiesiskajā regulējumā ir ietvertas būtiskas Savienības tiesību normas, jo to mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem un pārskatāmības principus, lai rastos apstākļi netraucētai konkurencei visās dalībvalstīs (šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Portugāle, C-70/06, EU:C:2008:3, 40. punkts; *Michaniki*, C-213/07, EU:C:2008:731, 55. punkts; Komisija/Kipra, C-251/09, EU:C:2011:84, 37.–39. punkts, kā arī *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 28. punkts).
- 64 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka, ciktāl tas ir atļauts ar piemērojamiem iekšējiem procesuāliem noteikumiem, tādai valsts tiesai kā iesniedzējtiesai, kura pēdējā instancē ir pieņēmusi nolēmumu, iepriekš nevēršoties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, vai nu ir jāpapildina nolēmums, kuram ir *res judicata* spēks un kurš ir izraisījis situāciju, kura nav savienojama ar Savienības tiesisko regulējumu būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu jomā, vai arī ir jāpārskata šis nolēmums, ņemot vērā tādu šī tiesiskā regulējuma interpretāciju, kādu to vēlāk ir pieņēmusi Tiesa.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 65 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lem par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/37/EEK par procedūru koordinēšanu pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai 1. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līgums, kura galvenais priekšmets ir tādas ēkas uzcelšana, kura atbilst līgumslēdzējas iestādes izteiktajām vajadzībām, ir kvalificējams kā būvdarbu publiskā iepirkuma līgums un līdz ar to tas neietilpst Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras 1. panta a) punkta iii) apakšpunktā noteiktajā izņēmumā, kaut arī tajā ir ietverta aņņemšanās iznomāt attiecīgo ēku;**
- 2) **ciktāl tas ir atļauts ar piemērojamiem iekšējiem procesuāliem noteikumiem, tādai valsts tiesai kā iesniedzējtiesai, kura pēdējā instancē ir pieņēmusi nolēmumu, iepriekš nevēršoties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, vai nu ir jāpapildina nolēmums, kuram ir *res judicata* spēks un kurš ir izraisījis situāciju, kas nav savienojama ar Savienības tiesisko regulējumu būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu jomā, vai arī ir jāpārskata šis nolēmums, ņemot vērā tādu šī tiesiskā regulējuma interpretāciju, kādu to vēlāk ir pieņēmusi Tiesa.**

[Paraksti]